

Remissvar över SOU 2025:71 – Fortsatt utveckling av en nationell läkemedelslista

Datum: 2025-12-12

Diarienummer: Ju2025/02715

Till Socialdepartementet

103 33 Stockholm

CMIO-nätverket är ett nationellt samverkansforum för medicinskt ledningsansvariga inom informations- och digitaliseringsfrågor i hälso- och sjukvården, förenklat beskrivet som ”brobyggare mellan medicin och teknik”. Nätverket samlar CMIO:er (Chief Medical Information Officers) eller motsvarande från flera regioner som tillsammans omfattar en majoritet av Sveriges befolkning. Nätverket verkar för en sammanhållen och ändamålsenlig utveckling av informationsstrukturer, informationsmodeller och digitalt stöd i vården.

CMIO-nätverket väljer att lämna ett separat remissvar som ett komplement till respektive regions ordinarie svar, med fokus på gemensamma professions- och informationsmodellfrågor som sträcker sig över enskilda huvudmäns ansvar. Syftet är att gemensamt lyfta ett antal principiella och professionsövergripande brister i den föreslagna informationsmodellen som riskerar att begränsa nyttorealiseringsgraden av Nationella läkemedelslistan (NLL). Dessa brister bedöms behöva åtgärdas för att NLL ska kunna uppfylla sina avsedda mål avseende patientsäkerhet, effektivitet och minskad administrativ belastning i vården.

1. Sammanfattning

CMIO-nätverket välkomnar ambitionen i SOU 2025:71 att utveckla den nationella läkemedelslistan. Vi bedömer dock att flera delar av förslagen behöver förtydligas för att säkerställa patientsäkerhet, enhetlig informationshantering och minskad administrativ belastning. Vi rekommenderar att begreppet ordination används strikt enligt Socialstyrelsens definition, att krav införs på automatisk matchning mellan journalsystem och den nationella läkemedelslistan, att en nationell informationsmodell för ordinationens livscykel fastställs samt att ansvarsfördelningen mellan nationella myndigheter, regioner och relevanta standardiseringsaktörer tydliggörs. De föreslagna justeringarna är avgörande för att undvika ökad manuell hantering och för att möjliggöra ett enhetligt införande i landet.

2. Avsnitt 8.1 – Ordinationens definition och begreppsanvändning

Ställningstagande

CMIO-nätverket anser att begreppet *ordination* måste användas konsekvent som *beslut om behandling*, oberoende av om läkemedlet administreras i vården eller förskrivs på recept.

Skäl

Betänkandet återger Socialstyrelsens definition av ordination som ett medicinskt beslut (s. 651–652), men använder samtidigt termer som ”ordinerade produkter” för läkemedel administrerade vid vårdenhet av vårdpersonal i avsnitt 8 på ett sätt som kan misstolkas och riskerar att skapa oklarheter kring ansvar och informationsmodell. Detta kan få betydande konsekvenser för hur ordinationer dokumenteras och implementeras i journalsystem och läkemedelsmoduler.

Förslag

- Använd termen ordination endast för beslut om behandling.
- Förtydliga att alla ordinationer kan utgöra underlag för både administrering och recept.
- Inför en tydlig term för läkemedel som administreras i vården, exempelvis *vårdadministrerade läkemedel*.

3. Avsnitt 10.3.3 – Uppgifter vid en ordination enligt Socialstyrelsens föreskrifter

Ställningstagande

Angående stöd för ordination i digitala system anser CMIO-nätverket att författningsförslagen bör preciseras så att ordinationens informationsinnehåll alltid följer en nationellt definierad struktur.

Skäl

Otydlig begreppsanvändning leder till olika tolkningar i regionerna och osäker implementering av beslutsstöd. Detta riskerar att motverka betänkandets ambition om en enhetlig nationell läkemedelslista och kan försvåra såväl kliniskt arbete som nationella uppföljningar.

Förslag

- Förtydliga i författningskommentarerna att journalens fortlöpande uppdaterade ordinationslista är den primära informationskällan för aktuell behandling.
- Kräv att ordinationens attribut definieras nationellt, till exempel enligt Socialstyrelsens termbank och relevanta kodverk såsom Snomed CT.

4. Avsnitt 15.2 – En nationell infrastruktur för information till stöd för patientsäkerheten

Ställningstagande

CMIO-nätverket anser att författningsförslagen behöver kompletteras med krav på maskinellt stöd för automatisk matchning och dubbelriktad uppdatering mellan journalsystem och den nationella läkemedelslistan, i syfte att säkerställa en sammanhållen och patientsäker hantering av ordinationer.

Skäl

Betänkandet konstaterar att nuvarande informations- och visningslösningar kopplade till den nationella läkemedelslistan inte är tillräckligt säkra eller effektiva, och att de i flera avseenden inte understöder vårdens arbetsprocesser på ett ändamålsenligt sätt (s. 512–513, 964 och 994). Utredningen pekar särskilt på att det saknas krav på att information som enligt lag ska kunna läsas in från den nationella läkemedelslistan också ska kunna kopplas direkt till ordinationer i patientjournalen (s. 1000–1002).

CMIO-nätverket bedömer att avsaknaden av sådana krav innebär en risk för att införandet av läkemedelslistan i praktiken leder till parallella informationskällor som måste hanteras och jämföras manuellt av förskrivare. Utan maskinellt stöd för automatisk uppdatering och avstämning genom hela ordinationens och receptets respektive livscykel finns en reell risk för ökad administrativ belastning, informationsinkonsekvenser och därmed försämrad patientsäkerhet.

Förslag

- Undvik reglering som leder till att separata läkemedelslistor för ordinationer och receptinformation från nationell läkemedelslista behöver hanteras och jämföras manuellt av förskrivare.
- Inför krav på maskinell och automatisk uppdatering av ordination och tillhörande receptinformation när en ordination ändras i journalen.
- Säkerställ att förändringar i receptkedjan i den nationella läkemedelslistan, initierade av annan vårdgivare, automatiskt kan uppdatera patientjournalens ordinationslista när koppling till befintlig ordination är möjlig, och i annat fall fungera som strukturerat underlag och beslutsstöd för dokumentation av ny ordination.
- Inför krav på maskinell avstämning mellan ordination, recept och expediering.

5. Avsnitt 15 – Informationsmodell och ansvarsfördelning för ordinationer

Ställningstagande

CMIO-nätverket anser att en nationell informationsmodell för ordinationens livscykel bör fastställas och att ansvarsfördelningen mellan berörda aktörer behöver tydliggöras.

Skäl

Betänkandet beskriver behovet av en gemensam bild av hur ordinationer och recept ska hanteras (s. 994), men anger inte tydligt vilken information som ska vara primär källa och inte heller vilket organ som ansvarar för begrepp, tekniska modeller och klinisk implementering. Detta riskerar framtida fragmentering och olika tillämpningar i landet. Betänkandet beskriver också en samverkansstruktur (s. 1019) för att ständigt förbättra patientsäkerheten i processerna utifrån omvärldsutvecklingen.

Förslag

- Fastställ att journalens fortlöpande uppdaterade ordinationslista, under ansvar av behandlande läkare, är primär informationskälla för aktuell behandling och att NLL ska stödja detta.
- Låt Socialstyrelsen ansvara för nationella termer och informationsinnehåll.
- Låt E-hälsomyndigheten ansvara för nationella tekniska specifikationer och infrastruktur.
- Låt HL7 Sverige och openEHR Sverige, i sina roller som nationella standardiserings- och samverkansforum, ansvara för tekniknära modeller och profilanpassning.
- Låt regionerna ansvara för införande i kliniska system och arbetsflöden.

6. Avslutande synpunkter

CMIO-nätverket ser positivt på en moderniserad nationell läkemedelslista. För att förslagen i SOU 2025:71 ska få avsedd effekt behöver de kompletteras med krav på automatisering, tydlig begreppsmodellering och en nationell informationsmodell för ordinationens livscykel. Dessa förtydliganden bedöms vara avgörande för att minska risken för ökad manuell hantering och för att möjliggöra ett enhetligt, patientsäkert införande i hela landet. CMIO-nätverket bidrar gärna i det fortsatta arbetet.

För CMIO-nätverket i svensk hälso- och sjukvård

Rikard Lövström

Senior hälsodataexpert, specialist i allmänmedicin
Avdelning Hälsoinformatik och vårdprocess, Stab Teknik
Karolinska Universitetssjukhuset
E-post: rikard.lovstrom@regionstockholm.se
Telefon: +46 70 495 15 34